

RPO Psykisk hälsa
Tomas Kristiansson
Ordförande

2022-03-28 1(9)

Maria Minich Karlsson
Processtöd RPO psykisk hälsa

Regionsjukvårdsledningen

Årsrapport 2021 för RPO Psykisk hälsa

Sammanfattande analys

Covid-19 har även under år 2021 påverkat arbetet inom Regionalt programområde Psykisk hälsa. Mycket av arbetet har fått ställas om, omprioriteras och skjutas på framtiden. RPO psykisk hälsa har kunnat genomföra alla möten som planerat under 2021.

Under 2021 lanserades vård- och insatsprogrammet Adhd, arbetet har fortsatt med fokus på att sprida och implementera nationella vård- och insats-program.

RAG Cosmic har arbetat med datafångst, journalföring och fungerat som stöd för att få en samsyn kring framtagna indikatorer för vård- och insatsprogrammen.

RAG Kompetensförsörjning har arbetat med handlingsplaner för att regionerna med tiden ska kunna vara oberoende av hyrbolag, säkerställa framtida kompetensförsörjning avseende utbildade skötare samt med kompetensplanering utifrån vård- och insatsprogrammen.

Under 2021 har RPO psykisk hälsa svarat på remisser gällande PAR (patientregistret), Yttrande över förslag till ändring i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2008:18) om psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård. En större remissrunda hölls gällande det personcentrerade och sammanhållna vårdförloppet (PSVF) Schizofreni – fortsatt vård och stöd.

RPO psykisk hälsa har under det senaste verksamhetsåret startat ”RAG-tillgänglighet”. Arbetsgruppen ska fokusera på validerade jämförelsetal. En vägledande rapport ska överlämnas till RPO under 2022 med syfte att finna goda exempel och undanröja statistiska felkällor. Arbetet hoppas vi skall bidra till att skapa sydöstra

sjukvårdsregionen som den bästa, jämlika och mest hållbara hälso- och sjukvårdsverksamheten i landet.

Resultat av genomförda aktiviteter

Färdigställa och stödja implementering av nationella vård- och insatsprogram inom psykisk hälsa

Vård- och insatsprogrammen bidrar till att stärka kunskapsutvecklingen inom respektive område genom spridning av bästa tillgängliga kunskap, strukturerat arbete med implementering och en mer ändamålsenlig uppföljning lokalt, regionalt och nationellt.

Syftet är att bidra till en mer effektiv användning av resurser och kortare tid mellan kunskapsproduktion och kunskapsstillämpning. I stödstrukturen ingår både regioner och kommuner som leds av en nationell ledningsgrupp där sydöstra sjukvårdsregionen är representerad.

Under 2021 lanserades vård-och insatsprogrammet Adhd. Lanseringskonferensen var digital med tanke på rådande läge.

De fem vård-och insatsprogrammen är:

- Schizofreni och liknande tillstånd (lanserades maj 2019)
- Självskadebeteende (lanserades 11 november 2019)
- Depression och ångestsyndrom (lanserades 26 mars 2020)
- Missbruk och beroende (lanserades 8 december 2020)
- Adhd (lanserades 11 februari 2021)

Spridning och vidareutveckling av webbplatsen: www.lanseringvipsydostra.se forskred under 2021. Här finns praktisk information, presentationer, case och inspelade filmer. Webbplatsen är under ständig uppdatering med fler filmer och information.

För varje vård-och insatsprogram finns en nationell arbetsgrupp (NAG) med en regional representant och en kommunal representant per samverkansregion. För varje vård-och insatsprogram finns även en regional arbetsgrupp (RAG). Avstämningar hålls regelbundet med processtödjare och representanter ifrån NAG och RAG. Kopplingen till de tre lärens samverkans- och stödstrukturer mellan regioner och kommuner säkerställs genom att en övergripande spridningsplan undertecknades av ordförande samt vice ordförande i respektive läns ledningsstruktur.

Utmaningar under 2022 blir att utforma kommunikations- och informationskanaler där även kommunerna är involverade. Detta kan vara en viktig framgångsfaktor för att öka potentialen i den gemensamma strukturen för kunskapsutveckling.

Samverkan runt vårdinformation i Sydöstra sjukvårdsregionen, RAG-Cosmic

RAG-Cosmic har sedan flera år ett uppdrag från RPO psykiatri. Uppdraget har uppdaterats årligen. Gruppens syfte och mål är aktiv spridning av goda exempel och att skapa samordning och samsyn inom regionen, utifrån psykiatrins behov och förutsättningar. Det senaste uppdraget som gäller för 2021-2022 är gruppens primära arbetsområden är:

- Strukturerad journalföring för att skapa en god och ändamålsenlig journalinformation som ett bra stöd i den kliniska vardagen. Vidare att utbyta erfarenheter och pågående arbeten inom området vårdinformationshantering.
- Samarbeta i kodningsnätverk. Samsyn runt kodning och klassificering av åtgärder och diagnoser, i syfte att skapa förutsättningar för en enhetlig och jämförbar rapportering till Socialstyrelsens patientregister (PAR) samt för att fånga genomförda insatser till Nationell kunskapsstyrning med dess indikatorer.
- Följa utvecklingen gällande psykiatrins kvalitetsregister.
- Andra vårdadministrativa och patientadministrativa frågor relaterade till journalsystemet Cosmic. Exempelvis; samverkan kring termer/begrepp, mallar och sökord, översyn och samarbete kring in- och utdata för jämförbar och tillgänglig verksamhetsuppföljning.
- Följa utvecklingen när det gäller Cosmic i kommunerna

Under 2021 har Region Kalmar län haft ordförandeskapet för gruppen men detta har inför 2022 övergått till Region Jönköpings län.

Under året har gruppen träffats vid sex tillfällen, videomöte två timmar varje gång. Ett axplock av ärendena har handlat om frågor runt kodning, dels inför kommande utvidgning av uppgiftsskyldighet till Socialstyrelsens patientregister; PAR, men också när det gäller indikatorer kopplat till Nationell kunskapsstyrning och dess vård- och insatsprogram. Kodning kopplat till tillgängligheten har också varit föremål för diskussion. Andra administrativa delar som exempelvis vårdåtagande i Cosmic har visat sig se olika ut mellan regionerna. Ytterligare områden har varit till exempel rutiner för orosanmälan.

Utgångspunkter i gruppens arbete har varit att sprida goda exempel, det fortsatta utvecklingsarbetet sker sedan i respektive region. Regionerna har kommit olika långt när

det gäller digital omställning och ehälsa till exempel när det gäller webbtidbok, digitala vårdmöten, strukturerad journalinformation etcetera. Gruppens arbete ses därmed som viktigt i det att den regionala samverkansstrukturen kan utgöra ett bra stöd och draghjälp i olika frågor. Införande av Cosmic i kommunerna har redovisats vid ett av gruppens möten.

Följa och definiera kompetensförsörjningen i Sydöstra sjukvårdsregionen.

RAG kompetensförsörjning har huvudsakligen ägnat sig åt uppföljning av handlingsplaner för oberoende av hyrbolag, framtida kompetensförsörjning avseende utbildade skötare samt inför kompetensplanering utifrån vård- och insatsprogram. Därtill har revidering av avtal skett för vårt gemensamma METIS kansli för 2022-2024.

Hyrpersonal –utlandsrekrytering

Östergötland har inte minskat hyrläkare utan snarare ökat hyrpersonal, främst läkare men även sjuksköterskor (främst inom beroendevården). Mycket av de rekryteringar som skett är utlandsrekryteringar och de ser också att bemanning av skötare ökat till följd av brist på sjuksköterskor.

I Kalmar har kostnaderna för hyrbolag minskat med 33% 2016-2021. En relativt ny företeelse är nyttjande av hyrpsykologer inom BUP för att framför allt göra neuropsykiatriska utredningar. Antalet anställda specialist- och ST-läkare är oförändrat sedan föregående år. Antalet psykologer och sjuksköterskor har ökat något. I Kalmar har man även satt som krav i avropet att inte anställa hyrpersonal som bor i det egna länet.

I Jönköping har hyrläkarkostnaden ökat med 32% mellan 2019-2021 och beräknas kunna fasas ut inom ett till två år. Nytt är brist på sjuksköterskor i heldygnsvården men inget hyrbolag nyttjas.

Kostnaden för hyrpersonal inom specialistpsykiatri 2021

Östergötland (2020): 31 mkr varav läkare 18 mkr, ssk 11 mkr och psyk 0,5 mkr

Jönköping: 23 mkr läkare och 2 mkr för psykologer. Största kostnadsökningen är BUP som ökat från 1,4 mkr (2020) till 11,4 mkr (2021) inklusive psykolog BUP 2 mkr. Att notera är att den stora ökningen främst är för NP utredningar där det även köpts in externa utredningar för 16 mkr (2021) inom vuxenpsykiatri och 19 mkr inom BUP.

Kalmar: 37 mkr varav läkare 23,5 mkr, ssk 5 mkr och psykologer 8,5 mkr.

Inventering av bisyssla som hyrläkare visar att det är godkänt i Östergötland och Jönköping men inte i Kalmar. En av de enskilt största framgångsfaktorerna är utlandsrekrytering och att en välfungerande rekryteringsprocess prioriteras. Särskilt bör

uppmärksammas nyrekryteringarnas kontaktnät som möjliggör fler rekryteringar. Pandemin under året har ställt utlandsrekryteringarna på annorlunda utmaningar som till viss del begränsat möjligheterna till positivt utfall.

Andel utlandsrekryterade specialistläkare i nuläget

Jönköpings: VuP 70%, BUP 50%

Kalmar: VuP 60%, BUP 100%

Östergötland (2020): VuP Norrköping, Motala/Mjölby och Beroende Norrköping 55%
BUP Link 60%

Alla ser svårigheter att tillgodose framtida behov av utbildade skötare och samtliga är positiva till att stödja utbildningsanordnare inom YH till dess att den nya nationella kursplanen för undersköterska ger effekt. Kursplanen, som är obligatorisk, är tillräckligt omfattande avseende det psykiatriska området, vilket borde innebära att framtida "undersköterskor" har tillräcklig kompetens för specialistpsykiatri. Gruppen kommer fortsatt att följa utvecklingen.

Utifrån att de tre regionerna är i olika fas har det inte varit möjligt att göra en sammanställd "kompetensutvecklingsbehov utifrån VIP" som planerat. Tidigare tanke att börja med en samordnad struktur och process avseende utbildningsplanering har arbetsgruppen under året fått konstatera inte vara så framgångsrikt eftersom de lokala förutsättningarna skiljer sig för mycket åt. Pandemin har också gjort att lokalt arbete utifrån kunskapsorganisationen saktat in.

Istället ser gruppen en framkomlig väg att hitta samordning och synergieffekter utifrån tre olika (eller liknande) strukturer från de tre regionerna. RAG Kompetensförsörjnings sammansättning/representanter kommer att förändras under 2022, detta då nuvarande representanter går vidare till nya uppdrag.

METIS

RPO/RAG Kompetensförsörjning har under året haft en representant för sydöstra regionen i Nationella styrgruppen för METIS.

METIS kansliets arbete har under 2020-2021 präglats av pandemin och dess påverkan på ST utbildningen. Flertalet kurser har under 2020 behövt ställas in och successivt har kurserna genomföras digitalt. Övergång till digitala kurser har ställt höga krav på kursgivare, lärare och sekreterare.

Kvalitén på kurserna har varit hög. Vi har deltagit i nationella kursrevisioner och kursutveckling. Planering för kursutveckling kring METIS för specialister i psykiatri har påbörjats.

Samverkan mellan studierektorer har tidigare fungerat väldigt väl men har varit svårare att upprätthålla under Coronapandemin.

I samband med revidering av avtalet för METIS kansli 2022-2024 konstaterades att Kalmar och Jönköping betalat enligt avtal men kansliansvarigs uppdraget omfattat 10% mot avtalat 25%. Detta är nu tillrättat till 10% i reviderat avtal.

Antal ST läkare i sydöstra sjukvårdsregionen med kursbehov de närmaste 2 åren;
Östergötland: c:a 22
Jönköping: 30
Kalmar: 12

Bilaga METIS årsredovisning 2021

Resultat

RPO psykisk hälsa har under det senaste verksamhetsåret startat ”RAG-tillgänglighet”. Arbetsgruppen ska fokusera på validerade jämförelsetal. En vägledande rapport ska överlämnas till RPO under 2022 med syfte att finna goda exempel och undanröja statistiska felkällor. Arbetet hoppas vi skall bidra till att skapa sydöstra sjukvårdsregionen som den bästa, jämlika och mest hållbara hälso och sjukvårdsverksamhet i landet.

Medicinsk kvalitet och tillgänglighet

Elektrokonvulsiv terapi, ECT

Etablerad indikation för ECT-behandling rapporteras till kvalitetsregister ECT och har en målnivå på 90 %. Gemensamt mellan regionerna i sydöstra sjukvårdsregionen är att samtliga ligger över denna målnivå med flera procentenheter.

Kvalitetsregistret för rTMS är en del av Kvalitetsregister ECT. När nu även RKL har infört behandlingsmetoden finns den att tillgå i hela sydöstra sjukvårdsregionen. Det förekommer dock ingen direktrapportering av data för dessa behandlingar, registreringarna sker manuellt. En stor majoritet av patienterna (89 %) behandlades för depression och flertalet med indikation medelsvår till svår depression.

Utvecklingstendenser

RPO psykisk hälsa har sedan 2020 genomgått en utveckling och förändring. Ett stort arbete har gjorts gällande sammansättningen av ledamöter från de tre länen. Från och med november 2020 ingår kommunrepresentanter från de tre länen som ledamöter på lika

villkor. Handlingsplan för 2021 togs fram innan kommunala representanterna var beslutade. Ett kontinuerligt arbete görs för att forma RPO psykisk hälsa till ett RPO där kommunerna känner lika stor delaktighet som representanterna ifrån hälso- och sjukvården. AU mötena och RPO sammanträdena kommer under 2022 vara fortsatt uppdelade i en gemensam del och en del som specifik för kommun respektive region. Detta för att fånga de specifika frågorna inom dessa områden. Det pågår även ett arbete för att revidera handlingsplanen för 2022 och där få med ytterligare kommunfokus.

RPO psykisk hälsa har för avsikt att göra ett arbete för att ta fram jämförbara siffror i Sydöstra framöver.

Vårdförlopp

Det personcentrerade och sammanhållna vårdförloppet Schizofreni förstagångs-insjuknande färdigställdes och godkändes hösten 2020. PSVF Schizofreni, fortsatt vård och stöd togs fram under 2021, där RPO psykisk hälsa gjorde ett omfattande arbete genom sin medverkan i den öppna remiss som låg ute under 15 september-15 november 2021. Alla kommande vårdförlopp behöver förberedas och det är av stor vikt att RPO psykisk hälsa följer utvecklingen och tar ansvar för spridning och implementering av kommande vårdförlopp.

Klinisk forskning

RPO psykisk hälsa har i dagsläget ingen forskarrepresentant. Klinisk forskning är ett område som berör RPO i exempelvis handläggning av remissvar. I KR hälsa och rehabilitering, där RPO psykisk hälsa ingår, finns en forskarrepresentant.

Resultat av samverkan

Nationell nivå

NPO

I de nationella arbetsgrupperna finns respektive sjukvårdsregion representerad i arbetat med kunskapsstyrning och att ta fram kunskapsstöd inom flera områden. Så har det också gjorts för Psykisk Hälsa. Nationella programområden (NPO) tillsätter nationella arbetsgrupper (NAG) inom olika områden och vid behov för specifika frågor. NAG bistår NPO i att utföra dess uppdrag. I NPO psykisk hälsa finns även en kommunrepresentation ifrån respektive sjukvårdsregion. Arbetet stöds av processledaren för aktuell NPO samt av stödfunktion vid VGR.

Nätverket för ledning och styrning

Nätverket för styrning och ledning av psykiatri är ett av SKR:s formella nätverk och har som uppdrag att utveckla den psykiatriska hälso- och sjukvården. Nätverket består av ledande tjänstemän från samtliga regioner med chefs- eller ledningsansvar inom den

psykiatriska specialistvården. Nätverkets uppdrag är att optimera regionernas och vårdgivarens insatser vid psykiatriska sjukdomstillstånd som kräver specialistvård i enlighet med begreppen i ”god vård”.

Nätverkets prioriterade fokusområden under 2021 var följande:

Hur skapar vi god psykiatrisk vård?

	Kunskapsbaserad och ändamålsenlig vård:	Säker vård:	Patientfokuserad vård:	Effektiv vård/vård i rimlig tid:	Jämlik vård:
E-hälsa	<ul style="list-style-type: none"> • Personal och kompetensutveckling • Kvalitetsregister 	<ul style="list-style-type: none"> • Tvångsvård • Patientsäkerhet • Vårdmiljö 	<ul style="list-style-type: none"> • Patient- och brukarinflytande • Brukarrevisioner 	<ul style="list-style-type: none"> • Ersättningssystem • Ledning och styrning 	<ul style="list-style-type: none"> • Vård på lika villkor • Förkortad medellivslängd för målgruppen
Gränssnittet första linjen – specialistpsykiatri	<ul style="list-style-type: none"> • Nationella riktlinjer • Forskning 	<ul style="list-style-type: none"> • Samverkan vid in- och utskrivning 	<ul style="list-style-type: none"> • Nationella patientenkäter 	<ul style="list-style-type: none"> • Grunddata och kvalitetsindikatorer • Intern och extern samverkan 	<ul style="list-style-type: none"> • Jämställdhet
BUP	<ul style="list-style-type: none"> • Lagar och regelverk • SOU-utredningar 	<ul style="list-style-type: none"> • Externa revisioner 	<ul style="list-style-type: none"> • Samordnad individuell plan (SIP) 	<ul style="list-style-type: none"> • Rätt vårdnivå • Organisation • Ekonomi • Tillgänglighet 	<ul style="list-style-type: none"> • Äldre med psykisk ohälsa • Etnicitet
Allmänpsykiatri • Öppenvård • Hälsovård	Fokusområden 2020-21				
Beroende- och missbruksvård	<ul style="list-style-type: none"> • Kunskapsstyrning – NPO, NAG, VIP, PKR, uppföljning och analys 	<ul style="list-style-type: none"> • Suicidprevention • Tvångsvård 	<ul style="list-style-type: none"> • Nära vård och omsorg 	<ul style="list-style-type: none"> • Nivåstrukturer • e-hälsa och digitalisering 	<ul style="list-style-type: none"> • Hälsöfrämjande med fokus på somatisk hälsa
Rättspsykiatri					

Sjukvårdsregional nivå

RPO psykisk hälsa har fyra sammanträden varje år. RPO AU sammanträder en gång i månaden. NPO-ledamöter samt representanter från Nätverket för ledning och styrning har en stående punkt på RPO Psykisk hälsas dagordning. Genom representation av medlemmar i några av de nationella arbetsgrupperna lyfts även frågor och information återkommande i RPO AU.

Processtödjare i Sydöstra (en från Kalmar län, en från Östergötlands län och en från Jönköpings län) ansvarar för att stödja och driva processen gällande implementering och spridning av vård- och insatsprogram. Detta görs genom regelbundna videomöten med deltagarna från respektive VIP. Processtödjare från Kalmar län agerar även som sekreterare/processtödjare för RPO-psykisk hälsa, samt medverkar på Kunskapsråd hälsofrämjande. I RPO Psykisk hälsa ansvarar processtöd från Kalmar län för gemensamma möten mellan kommun och region samt för möten för specialist-psykiatri. I anslutning till gemensamma möten för region och kommun ansvarar processtöd från Jönköpings län för enskilda möten med representanterna för kommunerna i Sydöstra.

Regionnivå

Kalmar, Östergötland och Jönköpings län har en samverkansstruktur för samverkan mellan kommuner och respektive region;

- Jönköping - Ledningsgrupp Regional och kommunal samverkan (REKO)
- Kalmar - Ledningsgrupp Läns gemensam ledning i samverkan inom socialtjänst och angränsande område hälso-och sjukvård samt skolan i Kalmar län (LGL)
- Östergötland- Ledningsgrupp vård och omsorg (LGVO)

Dessa stödstrukturer är olika organiserade men gemensamt för dem är att de fungerar som ett nätverk för spridning av information och kunskap inom olika områden, ex psykisk hälsa, äldre, missbruk och barn och unga. Inför nästa år ser vi ett behov att utveckla lokala arbetsgrupper (LAG) inom respektive län – dessa bör ha representanter från både region samt från kommuner. I dessa lokala arbetsgrupper bör det också finnas representanter för brukarorganisationer och/eller personer med egen erfarenhet. Dessa grupper blir viktiga för implementering ut i verksamheter – att nå ut till de personer som berörs av VIP:arna samt säkra att medborgarperspektivet är högt prioriterat i alla led. Vi behöver hitta fungerande former/strukturer för att hålla samman information och processer så att det blir ett fungerande informationsflöde genom alla arbetsgrupper.

Kommunnivå

Kommunrepresentanterna från de tre länen företräder sammanlagt 38 kommuner. De tre länen har olika samverkans-, stöd- och nätverksstrukturer. Gemensamt är att länens kommuner finns representerade i det egna länets övergripande stödstrukturer. Alla kommunrepresentanter har en arena i det egna länets stödstruktur där frågor kan lyftas; från och till RPO. I dessa kan frågor kring beslut och mandat lyftas och beroende på dignitet och omfattning tas beslut direkt eller tas vidare i andra forum.

I alla tre läns stödstrukturer finns, på olika sätt, medverkan av personer med egen erfarenhet av psykisk ohälsa och/eller brukarorganisationer. Flera kommuner har kopplat funktioner, exempelvis verksamhetsutvecklare eller utvecklingsledare, till kunskapsstyrningen och det finns fungerande nätverk för informationsutbyte och gemensamt arbete.

Patientföreträdare

I arbetet med att ta fram vård- och insatsprogram på nationell nivå ingår samverkan med professions- och brukar-/patient-/anhörigföreningar. Under 2021 har processtödjare i RPO sydöstra fortsatt uppdrag att identifiera/säkra brukarmedverkan i arbetet på regional/lokal nivå. Mycket av detta säkerställs i de regionala samverkansstrukturerna: LGVO, LGL och REKO.